

28.9.2006

Dnro 1156/4/05

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jukka Lindstedt

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Mikko Sarja

KUULUTTAMINEN LIIKENNELUPIA MYÖNNETTÄESSÄ

1 KANTELU

Kantelija pyysi 11.4.2005 eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamassaan kirjeessä oikeusasiamiestä tutkimaan Itä-Suomen lääninhallituksen menettelyä taksilupien myöntämisessä. Kantelijan mukaan lääninhallituksen menettely poikkesi hänen kohdallaan aiemmasta käytännöstä. Hän kyseenalaisti myös hakumenettelyn asianmukaisuuden, koska hänen mukaansa lääninhallitus oli myöntänyt lupia laittamatta niitä yleisesti haettavaksi.

---

3 RATKAISU

3.1 Hakumenettelystä

Luvanvaraisesta henkilöliikenteestä tiellä annetun asetuksen (666/1994) 9 §:n mukaan lupaviranomainen voi tarvittaessa paikkakunnalla yleisesti leviävissä sanomalehdissä tai muulla sopivalla tavalla kehottaa halukkaita hakemaan liikennelupaa joko täsmällisesti yksilöimänsä liikenteen tai määräämänsä palvelutason tunnusmerkit täyttävän liikennekokonaisuuden harjoittamiseen.

Taksiluvat ovat lääninhallituksen mukaan aina olleet kaikkien niistä kiinnostuneiden vapaasti haettavissa. Nyt on siten kyse ennen muuta tarkoituksenmukaisuusharkinnasta sen suhteen, milloin liikenneluvat julistetaan haettavaksi. Lääninhallituksen selvityksen mukaan kuulusmenettelyä on alettu soveltaa läänin suurimmassa kaupungissa Kuopiossa, jossa sitä voidaan pitää suurehkojen hakijamäärien vuoksi tarkoituksenmukaisena. Sen sijaan muissa kunnissa on toistaiseksi sovellettu jatkuvaa hakumenettelyä, mikä tarkoittaa, että ennalta määrättyjä hakuajoja ei ole käytetty.

Lääninhallituksen omaksumalla menettelyllä voidaan nähdäkseni reagoida joustavasti ja tarvittaessa nopeasti äkillisiin kysynnäissä tai tarjonnassa tapahtuviin muutoksiin. Näin ollen on sinänsä joustavaa ja perustuslain 21 §:ssä perusoikeutena turvattun hyvän hallinnon mukaista, että kuka tahansa taksiliikennöintiin halukas voi lähtökohtaisesti milloin tahansa tehdä

lupahakemuksen lääninhallitukselle, joka sitten viran puolesta arvioi, onko hakemuksen tarkoittamalle liikennöinnille olemassa tarvetta.

Toisaalta hakijan kannalta tällainen jatkuva hakumenettely voi kuitenkin olla myös epätarkoituksenmukainen ja siten hyvän hallinnon näkökulmasta ongelmallinenkin hakijan mahdollisesti joutuessa ikään kuin varmuuden vuoksi tekemään ehkä lukuisiakin perättäisiä lupahakemuksia, kun uusien lupien tarpeellisuutta tai ylipäänsä niiden myöntämistä ei hakutilanteessa voida tosiasiallisesti ennalta arvioida.

Asiaa on syytä tarkastella myös perustuslain 18 §:n 1 momentissa säädetyn elinkeinonvapauden näkökulmasta. Mainitun lainkohdan mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Edellä mainitusta ei kuitenkaan seuraa, etteikö elinkeinoja olisi mahdollista säätää luvanvaraisiksi. Taksiliikenteen harjoittaminen on luvanvaraisesta henkilöliikenteestä tiellä annetun lain 9 b §:n mukaan luvanvaraista.

Vaikkei kenelläkään olekaan ehdotonta eli subjektiivista oikeutta harjoittaa taksiliikennettä elinkeinona, julkisen hakumenettelyn kautta on kuitenkin mahdollista turvata se, että kaikille halukkaille annetaan yhdenvertainen mahdollisuus ainakin tavoitella pääsyä kyseiseen haluamaansa elinkeinon. Julkinen kuuluttaminen turvaa siten mielestäni ainakin välillisesti jokaisen oikeutta pyrkiä harjoittamaan haluamaansa elinkeinoa tai ammattia. Se myös lisää viranomaistoiminnan avoimuutta ja sitä kautta luottamusta hallintoon.

Koska jatkuvan haun tapauksissa lääninhallitus on käyttänyt hallintolain 25 §:n mukaista yhteiskäsittelymenettelyä, asiassa ei sinänsä ole syytä epäillä, että samassa asemassa olevien hakijoiden oikeusturva olisi vaarantunut.

Kuulutusmenettelyä koskeva sääntely jättää nykyisellään sijaa lupaviranomaisen harkinnalle. Oikeusasiames voi puuttua viranomaisten harkintavallan käyttöön vain, jos harkintavallan rajat on ylitetty tai sitä on muutoin käytetty väärin. Johtopäätökseni on, että lääninhallituksen menettelyä ei ole pidettävä lainvastaisena, vaikkakin perusoikeuksien tehokas toteutuminen puoltaisi mielestäni menettelyä, jossa lupien haettavaksi julistamista pidettäisiin pääsääntönä.

Edellä todetuista perusteista kirjoitus ei tältä osin anna aiheutta muuhun kuin että saatan kuulutusmenettelyn ensisijaisuudesta esittämäni näkökohdat lääninhallituksen tietoon.

3.2

Lupaharkinnan asianmukaisuudesta

Taksilupien myöntämiseen sisältyy harkintavallan käyttöä. Koska asiassa ei saamani selvityksen perusteella ole ilmennyt mitään harkintavallan väärinkäyttöön viittaavaa, kirjoitus ei tältä osin anna aiheutta toimenpiteisiini.

4

TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.1 esittämäni käsityksen Itä-Suomen lääninhallituksen Joensuun palveluyksikön liikenneosaston tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän sille jäljennöksen tästä päätöksestäni. Samalla palautetaan täällä lainassa ollut asiakirjavihko lääninhallitukseen ja kantelun liitteet kantelijalle.